

Inleiding

Beste lezer,

In dit nummer vindt u een bijdrage uit Israël, van Elah, dat al jaren belangrijk werk verricht met en voor Nederlandse Israëliërs en hun familie. Een verslag van onze redacteur Ria Damman over de Yom Ha'atzmaut viering van de jonge afdeling Midden Brabant. Verder berichten we over de Nederlandse vertaling van Kuzari, geschreven door een van de belangrijkste Joodse dichters en denkers aller tijden, Juda Halevi, en een kort verhaal van de jonge en zeer veelzijdige Israëliëische schrijver Etgar Keret (in vertaling natuurlijk).

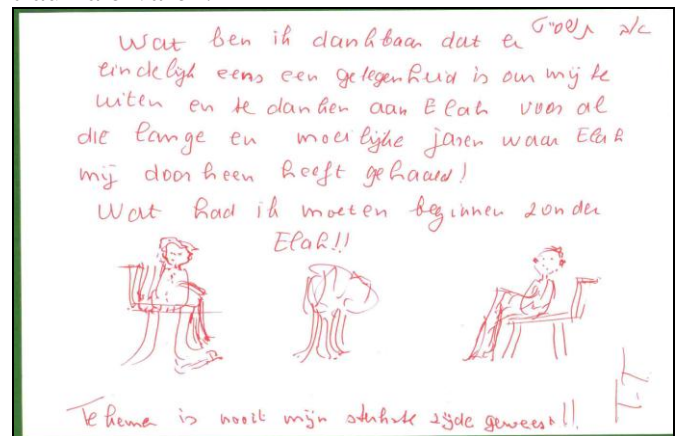
We wensen u veel leesplezier,
De redactie.

Jubileum Elah

Elah, het centrum voor psycho-sociale begeleiding van uit Nederland afkomstigen en hun families is dertig jaar geleden opgericht door en voor Nederlandse oorlogsoverlevenden in Israël. „We waren verplicht om overlevenden te helpen met hun trauma”, vertelt Henk Nijk, een van de initiatiefnemers en tot op heden bestuurslid van Elah. „De Wet Uitkeringen Vervolgingslachtoffers (WUV, 1973) hield zich bezig met de materiële verzorging van overlevenden. We praten over een tijd dat niemand nog enig benul had van oorlogstrauma of posttraumatisch stresssyndroom. Maar dat er onder de overlevenden veel leed bestond, dat was duidelijk.”

Nu, dertig jaar later begeleidt Elah nog steeds oorlogsoverlevenden en hun nakomelingen met behulp van ruim twintig maatschappelijk werkers, psychologen en een psychiater. Zij bieden allerlei soorten van therapie aan, organiseren groepsactiviteiten en coördineren vrijwilligerswerk. Naast de individuele behandelingen is er bijvoorbeeld een schrijfgroep in Beth Juliana, het Nederlandse bejaardenhuis in Herzlia, waar een tiental dames elkaar tweewekelijks hun eigen verhalen voorlezen. Of een gespreksgroep voor childsurvivors in Jeruzalem. Velen van hen dach-

ten dat hun oorlogservaringen niet meetelden. Nu weten we dat baby's en peuters wel degelijk trauma ervaren.

In het hele land, van het hoge noorden tot het diepe zuiden, zijn maatschappelijk werkers in dienst. Zij begeleiden de sociaal-culturele groepen en helpen bij de uitvoering van het Maatjesproject, dat vrijwilligers koppelt aan mensen die hulp of gezelschap willen hebben.

Al met al maken jaarlijks ruim 600 mensen gebruik van de diensten van de stichting, die dankzij subsidies en donaties functioneert. Is dat allemaal nog wel nodig? Zijn de Nederlanders niet geïntegreerd en is de oorlog niet al heel lang afgelopen? Uit onderzoek is gebleken dat iemand die voeling houdt met zijn afkomst er meestal

beter in slaagt zijn weg te vinden en op koers te blijven in een nieuwe omgeving.

Wat de oorlogservaringen betreft zien we dat met het klimmen der jaren de herinneringen en emoties zich vaak sterker opdringen aan overlevenden. Sommigen gaan op late leeftijd nog in therapie, anderen vinden het prettig in een schrijf- of filmgroep hun ervaringen een plek te geven, of ze beperken zich tot deelname aan de gezamenlijke Sjoa herdenking. Kinderen van overlevenden die klachten hebben, realiseren zich ook vaak pas op oudere leeftijd dat hun problemen verband kunnen houden met de oorlog. Ook dringt het besef soms langzaam door dat er aan vervelende psychologische en sociale verschijnselen daadwerkelijk iets gedaan kan worden.

Leontine Veerman, medewerkster Elah

Kuzari, het boek van de Chazaar

Door Juda Halevi. Vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Rolf Post

Juda Halevi (C1075 -1140) was arts in het christelijke Toledo en moet de Grieks-Arabische wetenschap van zijn tijd bestudeerd hebben evenals de Joodse letterkunde. Heel jong won hij een poëzieconкурс en kreeg daardoor toegang tot de hoogste kringen van Granada, het hof van de diplomaat Jacob Ibn Ezra en diens zonen. Hij ontwikkelde zich tot de belangrijkste dichter van zijn tijd. Een steeds belangrijker thema werd zijn liefde voor Zion en ook het verlangen in Palestina te sterven.

Aan het eind van zijn leven, in 1140 publiceert hij een filosofisch prozawerk, de Kuzari. Dit boek is oorspronkelijk in het Arabisch geschreven, de taal van de Sefardische geleerden.

Het onderwerp is de bekeringsgeschiedenis tot het Jodendom van de Chazaren, een Turkse stam

ten noorden van de Kaspische en Zwarte Zee, in het midden van de achtste eeuw.

De diaspora van de Joden naar het oosten is al in de achtste eeuw voor Chr. begonnen en in westelijke richting na de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen in 70 na Chr. Overal in het Romeinse rijk ontstonden bloeiende Joodse gemeenschappen.

Op het Iberisch schiereiland wonen dan de Visigothen, een volk dat door ariaans-christelijke leiders wordt bestuurd, die de katholieke bisschop van Rome niet erkennen. Daardoor genieten de Joden meer vrijheid in Spanje dan in andere delen van Europa.

In 559 verslechtert de situatie voor de Joden als koning Reckared I zich tot het katholicisme bekeert.

In de zevende eeuw ontstond in de Arabische woestijn een religieuze, sociale en politieke stroming, die zich vanuit Damascus snel in alle richtingen verbreidde, de Islam. Omdat de stichter van de Islam, Mohammed, respect had voor Tora en evangelie, is de islam vrij tolerant tegenover joden en christenen, de volkeren van het boek. Daar komt verandering in wanneer moslims uit Noord-Afrika naar Spanje trekken. Zij verwoesten synagogen en kerken. Andersdenkenden worden gedwongen te kiezen tussen islam, verbanning of de dood.

Het boek begint met een beschrijving van de geschiedenis en schetst de verhouding tussen verschillende godsdiensten.

En dan komt de koning van de Chazaren naar voren, die in de achtste eeuw voor zijn volk een geschikte godsdienst wil kiezen. Hij nodigt een filosoof, een christen, een moslim en een joodse wijze uit. Zij verdedigen allen hun geloof. Al snel vernauwt het gesprek zich tot een dialoog tussen de koning van de Chazaren, Josef, en de joodse wijze.

Die gesprekken, vragen en uitgebreide antwoorden lezen wij in het boek de Chazaar . Het be-

handelt filosofische vraagstukken zoals de oorsprong van het leven, voorbeschikking en vrije wil. Het geeft een inzicht in de achtergronden van de Joodse religie en mystiek aan de hand van Bijbelpassages, tradities, de Hebreeuwse taal en de verbondenheid met het land Israël.

Ieder die geïnteresseerd is in geschiedenis, raad ik dit boek aan.

ISBN 978 90 809601 45 www.mastixpress.nl

232 blz.

RD

Mystique

Een kort verhaal bij Etgar Keret

Etgar Kereth is een van de prominentste hedendaagse Israëliische schrijvers. Hij schrijft voornamelijk korte verhalen, maar heeft ook stripverhalen, en scripts geschreven. In het Nederlands verschenen de titels "Pizzeria kamikaze" en "Beste bedoelingen".

De man die wist wat ik ging zeggen zat naast me in het vliegtuig. Hij had een domme grijns op zijn gezicht. Dat is wat me het meest irriteerde, het feit dat hij niet eens wijs was, of gevoelig, en toch zei hij het, alles wat ik wilde zeggen, drie seconden vóór mij. "Hebben jullie Mystique van Guerlain?", vroeg hij de stewardess net voordat ik het kon vragen, en zij glimlachte met een mond vol rechtgezette tanden en zei dat er één laatste exemplaar over is. "Mijn vrouw is gek op dit parfum. Zij is gewoon verslaafd. Als ik terugkom uit het buitenland zonder een fles van Mystique van de *duty free* zegt ze dat ik niet meer van haar houd. Als ik naar huis durf te komen zonder minstens één fles, heb ik een groot probleem". Dit was de zin die ik had moeten zeggen, maar de man die wist wat ik ging zeggen stal hem van me zonder zelfs met zijn wimpers te knippen. Zodra de wielen van het vliegtuig de grond raakten zette hij zijn mobieltje aan, een seconde vóór mij, en belde hij zijn vrouw. "Ik ben geland" zei hij. "Sorry. Ik weet dat ik er al

gisteren had moeten zijn, maar de vlucht was geannuleerd. Geloof je me niet? Vraag het zelf. Bel Arik. Ik weet dat je het niet hebt. Ik kan je zijn nummer geven." Ik heb ook een reisagent die Arik heet. Mijn Arik is ook bereid om voor mij te liegen.

Toen het vliegtuig aan de *gate* was aangekomen, was hij nog steeds aan de telefoon. Hij zei al de antwoorden die ik zou zeggen. Gevoelloos. Als een papegaai. Een papegaai in een wereld die van achter naar voren stroomt – herhalend wat gezegd moest worden in plaats van wat al gezegd is. Zijn antwoorden waren de juiste voor de situatie. Zijn situatie was niet geweldig, helemaal niet. De mijne ook niet. Degene die ik belde nam nog niet op, maar alleen door het luisteren naar de man die wist wat ik ging zeggen kon ik de zin in mijn eigen gesprek verliezen. Alleen door het luisteren naar hem kon ik opmaken dat bij de uitkomst uit dit gat – zelfs als ik mijn weg naar buiten zou kunnen uitgraven, het een andere werkelijkheid zal zijn. Zij zal me niet vergeven, zij zal me niet vertrouwen. Nooit. Alle volgende reizen zullen een hel zijn, en de tijd ertussen nog erger. Hij ging door met praten en praten en praten. Alle zinnen zeggen die ik al gecompileerd heb maar nog niet heb uitgesproken. Het hield niet op. De stroom. Hij verhoogde het tempo, wijzigde de intonatie, als een man die dreigde te verdrinken, die met alle macht probeert te blijven drijven. Men begon het vliegtuig te verlaten. Hij stond op, nog steeds in gesprek, pakte met zijn vrije hand zijn laptop en begon richting uitgang te lopen. Ik zag dat hij hem vergeten had, de plastic tas die hij in opbergvak had opgeborgen. Ik zag hem het vergeten, maar ik zei niets. Ik bleef maar zitten. Langzamerhand werd het vliegtuig leeg. Uiteindelijk bleef ik achter, samen met een dikke vrouw met een miljoen kinderen. Ik stond op en opende, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was, het opbergvak boven mijn hoofd. Ik pakte de *duty free* zak, alsof die altijd van mij was geweest. Door het doorzichtige plastic waren een bon en een fles Mystique van Guerlain zichtbaar. Mijn vrouw is gek op

deze parfum. Zij is gewoon verslaafd. Als ik terugkom uit het buitenland zonder een fles van Mystique van de *duty free* zegt ze dat ik niet meer van haar houd. Als ik naar huis durf te komen zonder minstens één fles, heb ik een groot probleem.

Vertaling: HL

Jom Ha'atsmaot in afdeling Midden Brabant

25 april 2010 62e viering "Israël in lied en hapjes"

De afdeling Midden Brabant, gestart in 2009, had met veel enthousiasme een middag georganiseerd om de 62ste verjaardag van Israël te vieren.

De opening werd verricht door voorzitter Marja v.d. Beld. Ze wees erop dat Nederland op 5 mei 65 jaar vrijheid viert, 65 jaar zonder oorlog. Israël viert dit jaar haar 62 jaar bestaan (sinds 1948) maar die jaren waren niet zonder oorlog.

Eleonore Pameijer speelde twee composities van Jeff Hamburg: Josha Kalb suite en Hooglied. Ze memoreerde de overmoorde Joodse componisten wiens muziek er nog wel is. Tzvi Marx sprak over de betekenis van Israël op haar 62e.

Sandra Geller, begeleid door Conny Essbach op de accordeon, vertelde over Babi Jar, een vallei bij Kiev, waar duizenden mensen vermoord werden, waaronder ca. 30.000 Joden. Deze gruwelijke gebeurtenis vond plaats 29 september 1941.

Zij sloot het verhaal af met de zin: geen vezel in mijn lijf zal dit ooit vergeten.

Cecile Potjes zong Jiddische liederen, op concertina begeleid. Buikdanseres Karine Kleuver danste enthousiast. Prachtige kleding omhulde haar, een lust voor het oog. In de pauze genoten we van heerlijke Israëlische hapjes. Vervolgens werd de film "Kijk op Wizo" gedeeltelijk vertoond.

Chansons, speciaal voor deze dag gecomponeerd, werden gezongen door Ellen Wellenstein-Feijen en Harry Boekwijt en de dansgroep Hora Tsivonim (vert. klompen) o.l.v. Lonneke van Klooster gaven een wervelende show.

Kunstenares Dganit Melchers-Kislev uit kibbutz Kfar Azza (aan de grens bij Gaza) en Rosmalen, exposeerde met een aantal schilderijen. Foto's bij deze geslaagde bijeenkomst werden gemaakt door Fons Spinhof.

RD

Colofon

GNIeuws is een uitgave van het Genootschap Nederland-Israël (GNI). Telefoon: 035-6914580
e-mail: info@genootschap-nederland-israel.nl website: www.genootschap-nederland-israel.nl

Het GNI beoogt belangstelling te wekken en te vergroten voor Israël en zijn cultuur. Het GNI is georganiseerd in locale afdelingen. Het hoofdbestuur bestaat uit: Rob Wurms (voorzitter), Hanna Luden (vicevoorzitter), Jaap van de Lagemaat (penningmeester), Aad Tulling (secretaris), Wilma Schuddebeurs-Olthuis.

Redactie GNIeuws: Ria Damman, Peter Junge en Hanna Luden.